آصف بهاند ۲۰۱۶/۰۲/۰۶

قلم، تويک او چکچکي

زموږ پر وطن او خلکو چې کوم حالت راوړل شوی دی، له دې حالت نه هره ورځ بد خبرونه او منفي زيري را روان وي. د همدغو بدو پيښو او خبرونو په لړ کې مې څو ورځې وړاندې په ميډيا کې د يوه افغان کوچني عکس تر سترګو شو چې د يوه عسکر کالي يې په تن وو، ما فکر وکړ چې بيا چا خپل کوچني ته دا جامې شوقي ور اغوستې دي. له ماشوم او کوچني سره مې عسکري جامې او تويک نه خوښيږي، نو پرته له دې د ليکنې جزياتو ته يې پام وکړم، ور نه تير شوم، خو د ۲۰۱۶ کال د فبرورۍ د مياشتې په څلورمه نيټه مې په تاند کې دا سر ليک تر سترګو شو:

«هغه ماشوم چې ۳۴ ورځې د طالبانو پر ضد د جګړې قومانده په لاس کې لرله »
ماشوم، د جګړې قومانده، هغه هم څلور ديرش ورځې، هک پک شوم او د مطلب لوستل مې پيل کړل.
ليکلي مطلب را ته و ويل چې: د واصل احمد پلار او تره دواړه طالبان وو، د هغوی لار يې پريښې وه او د دولت له مخالفت نه يې لاس اخيستی و، د واصل احمد پلار طالبانو و واژه، تره يې له محلي پوليسو سره مل او وسله يې واخيسته ، واصل احمد هم د پلار د غچ اخستلو له پاره وسله وال شو. د واصل احمد تره له «CNN» تلويزيون سره په مرکه کې ويلي دي چې وروسته له جګړې واصل احمد بنوونځي ته لاړ او بيا په لاره کې د وسله والو له خوا و ويشتل او و وژل شو.
هغه څه چې نن سبا زموږ په ټولنه کې له ماشومانو او کوچنيانو سره کيږي، بيخي ډيره سلنه يې له محلي، ملي، مذهبي او نړيوالو قوانينو سره په ټکر کې دي. په نړيوالو قوانينو کې د ماشومانو دحقونو يادونه په جديت سره شوې ده، خو زموږ په هيواد کې د بيلابيلو دلايلو په خاطر نه مراعاتيږي. د ماشومانو او کوچنيانو له پاره هغو قوانينو ته چې په نړيوالو کچه بايد پاملرنه وشي، څو بيلګې يې دا دي:
ــ د بشر د حقونو د نړيوالي اعلاميې د پنځه ويشتمې (۲۵) مادې په دويم بند کې راغلي دي:
ميندې او ماشومان حق لري چې له ځانګړې پاملرنې څخه برخمن شي ...
ــ د ملګرو ملتونو د ماشوم د حقوقو تړون د ۱۹۸۹ کال د نوامبر په شلمه تصويب شوی دی، د دې قانون ځينو هغو ټکو ته ستاسو پام را اړوم چې له دې موضوع سره نيغې اړيکې لري:
په لومړۍ ماده کې راغلي دي: ماشوم هغه چا ته ويل کيږي چې سن يې له اتلسو کلونو ټيټ وي،
د همدې قانون په ديارلسمه (۱۳) ماده کې راغلي دي چې ماشوم بايد د بيان د آزادۍ حق ولري،
د تړون په اته ويشتمه (۲۸) ماده کې راغلي دي چې بايد د زدکړو په برخه کې د ماشوم حق په رسميت وپيژندل شي،
د تړون په دوه ديرشمه (۳۲) ماده کې راغلي دي: داسې دروند زورونکی کار ماشوم ته و نه سپارل شي چې جسمي او رواني ودې ته يې زيان ورسوي،
د تړون د اته ديرشمې (۳۸) مادې په څلورم بند کې راغلي دي: په جګړه ايزو حالاتو کې دولتونه مکلفيت لري چې ماشومان له جګړې لرې وساتي څو له جګړې څخه اغيزمن نه شي او هغوی ته د زيان رسيدلو مخنوی وکړي.

دغه راز ملګرو ملتونو د ۱۹۷۴ کال د دسمبر په څوارلسمې نيټې، د (۲۹) ۳۳۱۸ شماره پريکړه ليک سره مل په جګړه ايزو او اضطراري حالاتو کې د ښځو او ماشومانو د خوندي ساتلو له پاره ځانګړې سپارښتنې لري.
اول خو زموږ په ټولنه کې ډيری خلک له دې قوانينو څخه خبر هم نه دي، نو د تطبيق مسأله به يې څنګه څوک مطرح کړي؟
کوم مواد چې ما دلته موضوع پورې اړوند را نقل کړل، نه يوازې د قرباني شوي واصل احمد په برخه کې تطبيق شوي نه دي، بلکې د ټولو يادو موادو پر ضد عمل شوی دی. دولت نه يوازې د ملګرو ملتونو د ماشوم د حقوقو تړون

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکنې د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکې په خير و لولئ

(د ۱۹۸۹ کال د نوامبر په شلمه تصویب شوی دی) نه دی مراعات کړی، بلکې د ټولو ماشومانو او په تیره د دې وژل شوي ماشوم په برخه کې ګرم څکه دی چې ویلی یې دي:
« افغان چاروا‌کي هغه ماشوم اتل بولي چې طالبانو د دوشنبې په ورځ د اروزګان ولایت په مرکز ترینکوټ کې ووا‌ژه.»
د ماشومانو او کوچنیانو په باب د ملګرو ملتونو ټولو اعلامیو او قوانینو ته په کتو سره، لیدل کیږي چې د افغان ماشومانو او کوچنیانو په حق کې شوي تیري آن د بشري جنایتونو تر برید پورې رسیدلي دي، چې ښه نمونه یې همدا ماشوم جګړې ته لیږل، بیا یې وژل او بیا د افغان دولت او میډیا دریځ او هغه تایدول.
که په جګړه کې د دې ماشوم د ګډون پر دلایلو خبرې وکړو، دا بیا جلا بحث دی. ځیني را پورونه وایي چې د پلار د غچ اخستلو په موخه یې سلاح اخیستي وه، ځیني بیا وایي چې نه د اقتصادي ستونزو له امله د محلي پولسو لیکو ته ورغلی و او ...

زه فکر کوم،هغه چا چې په دې ماشوم ډزې کړي او ویشتلی یې دی، هغه یې قاتل نه دی، قاتل یې پر دې خلکو او وطن باندې راوړل شوي حالات دي، قاتل یې هغه څوک دی چې وسله یې په لاس ورکړې، قاتل یې هغه څوک دی چې د بریالیتوب له پاره یې ګلان په غاړه کې ور واچول او ...
په هر ډول چې وي په جګړه کې د ماشوم ګډون توجه کیدای نه شي. د دې ریښې د افغانستان په جګړه کې باید ولټول شي. څنګه، چا افغانستان جګړې ته ور پورې واهه، څنګه د خلکو له نا پوهې، بیسوادي او فقر نه په استفادې سره یې دوی د اسلام د دفاع په نامه نیابتي جګړه کې ښکیل کړل، څنګه نیابتي جګړې ټول مادي او معنوي شته له دې خلکو نه واخیستل، څو نسلونه بیسواده او په داسي فکرونو وروزل شول چې اوس خپله جګړې ته منډې ور وهي او پرته له جګړې نه یې طاقت نه کیږي، دا چا وکړل؟
«اوس پرې پوه شولې ولسه، دا د څه له پاره جنګ دی»
هر څه مالوم دي، خو موږ ځان نه ورباندې پوه کوو.
د ټوپکیانو په راتګ سره د ټول افغانستان هر څه د غنیمت په نامه لوټ کړای شول او اوس دغه ژوندي پاتې مخلوق داسي د پولی پړق ته کینول شو چې مجبوراً خپل لس کلن ماشوم هم د جګړې ډګر ته لیږي. دا او دې ته ورته نور ګڼ شمیر دلایل دي چې ماشوم ، کوچني او نوي نسل ته پاملرنه، نه ده شوې. دغه نه پاملرنه د دې لامل شو چې دا حالت رامنځ ته شي.
دا دردونکی حالت خو اوس حاکم دی او داسي ژر او وړیا ور نه خلاصیدل هم نه شي کیدای، دې ماشوم غوندې او دې ته ورته قربانی به دا ټولنه او دا خلک مني. د افسوس بله برخه دا ده چې د دې ماشوم وژلو ته اوس دولت قهرماني وایي، ځیني یې غیرت بولي او په فیسبوک پانه کې یې لا د پاک شهید لقب هم ورکړ. زموږ دولت او با سوادان چې داسي کوي، نو له عامو او نا لوستو خلکو نه به بیا څه تمه لرو؟
ځیني بیا دومره په فرهنګي فقر باندې اخته دي چې د یوه معصوم ماشوم په جګړه کولو باندې وياړي او په خوشالی سره یې څو ورځې په پر له پسې ډول د میډیا په پاڼو کې په فخر سره عکسونه او خبرونه ږدي. دا د فخرنه، بلکې د شرم خبره ده. د دې خبر خپرول پر نورو ماشومانو او کوچنیانو، د هغوی پر میندو پلرونو، کورنیو او ټولنې باندې څومره منفي اغیز ښندي، څومره یې لا جګړې او وحشت ته تشویقوي او څومره یې له ښوونځي، پوهنځي، تعلیم، قلم، کاغذ، کمپیوتر او نورو تعلیمي توکو نه لرې کوي؛ د قلم پر ځای یې د ټوپک خوا ته او د تعلیم په ځای یې د جګړې لورې تشویقوي. زه نه پوهیږم چې زموږ ټولنه او زموږ میډیا او زموږ سیاسیون په کوم لوري قدم اوچتوي ؟؟؟
که زموږ په هیواد کې دا روان حالت له نورو هیوادونو سره مقایسه شي، د ځمکې او آسمان په اندازه توپیر په کې لیدل کیږي. لرې نه له همدې پیښې سره په یوه وخت کې د ډنمارک په یوې ورځپاڼې (JV) (د ۲۰۱۶ کال د فبورۍ پنځمه ګڼه) کې داسي یو خبر له عکسونو سره چاپ شو: د وړکتون د ماشومانو یوې ساتونکې میرمنې د ورځنې پروګرام له مخې، څو ماشومان د باندې په چکر ایستلي وو، میرمنې ماشومان د یوه دکان مخې ته د لارې پر خوا کې یوازې پریښي وو او خپله دکان ته ننوتې وه، کوم چا د ماشومانو عکسونه اخیستي وو او خبره یې میډیا ته را و وته. اوس کیدای شي چې دا میرمن د غفلت په خاطر له کاره وشړل شي او خبره یې محکمې ته ولیږل شي، خو زما په وطن کې؟

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیرلو مخکې په خیر و لولئ

زه د نوي نسل د روزلو د يو پلوي په توګه، ماشومانو او کوچنيانو ته د ټولو ملي او نړيوالو نورمونو او قوانينو د تطبيق د يو غوښتونکي په توګه، دې ماشوم او دې غوندې نور ماشومانو او کوچنيانو ته په ليدو او دې ته ور ته پيښو ته په کتو سره وايم:
ټولو هغو اشخاصو او مراجعو چې په تشويقي ډول د دې ماشوم عکسونه او په جګړه کې د ګډون خبر خپور کړی دی او په بيلابيلو آدرسونو کې يې قهرمان، غيرتي او شهيد بللی دی، په دې پوه شي چې د دوی دا کار دې ماشوم ته، د هغه کورنۍ ته او په تيره ټولو خلکو او ټولنې ته نه يوازې کوم مثبت شی يا ګټه په لاس نه ورکوي، بلکې دا په حقيقت کې له دې ماشوم سره، د وطن له راتلونکو نسلونو سره او په ټول کې له انسانيت سره جفا ده چې څوک ماشومان او کوچنيان جګړو ته هڅوي.
ماشومان او کوچنيان جګړې ته مه تشويقوئ، کتاب او قلم په لاس کې ورکړئ، وړکتون، ښوونځي او پوهنځي ته د تګ له پاره زمينه ور ته برابره کړئ.
د ټوپک کارولو او وسلې چلولو چم مه ور ښيئ، د قلم د کارولو او د زدکړو د تر لاسه کولو پر لار يې سيخ کړئ، ستاسو بچيان ستاسو راتلونکي ده، په خپل لاس خپلې راتلونکې او د وطن آينده ته اور مه ور اچوئ،
خپل وطن، خپل ګلشن او خپل راتلونکی نسل مه سوځوئ!

«ماشومان ګلان دي، ګلان ښه وساتئ»

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولئ